

Використання мультимедійних технологій при викладанні курсу «Історія країн Центрально-Східної Європи II половини XX – початку XXI ст.»

Сьогодення вимагає від науково-педагогічних працівників використання передових інформаційно-комунікаційних технологій. Вільний доступ до інформації в мережі Інтернет, вдосконалення технічних засобів, впровадження онлайн-технологій в освітній процес безпосередньо впливає на зміну традиційного формату проведення лекційних занять. Мультимедійні технології в освіті це насамперед використання різних форм представлення інформації: тексту, зображень, звуку, відео тощо. Особливої актуальності набирає новий формат проведення занять в умовах дистанційної освіти, коли відсутній зоровий контакт лектора з аудиторією, а використання мультимедійних технологій допомагає привернути більше уваги здобувачів вищої освіти до отримання та засвоєння необхідної інформації. Адже лекція і на сьогоднішній день залишається основною формою навчання у вищих навчальних закладах.

Детальну характеристику щодо сучасних форм організації навчального процесу у вищому навчальному закладі та теоретико-методичних основ методики викладання у вищій школі викладено в працях Козлової Г.М., Каплінського В.В., Мачинської Н.І. та Стельмах С.С. [4, 3, 5]. В сучасній науково-педагогічній літературі проблему впровадження дистанційної освіти у вищій школі розглядають Адамова І.З, Гуржій А.Н., Прибилова В.М., Самусенко О.М. та інш. Нашу увагу привернула розвідка Бугайчука К.Л. присвячена застосуванню мультимедійних технологій при проектуванні дистанційних курсів [1]. Та стаття Дутко О.М. та Лебідь І. Ю., в якій авторами спроектовано декілька ефективних варіантів проведення лекційних занять в онлайн середовищі та викладено проблеми та особливості проведення лекцій в умовах дистанційного навчання [2].

Метою статті є висвітлення зміни формату проведення лекційних занять з курсу «Історія країн Центрально-Східної Європи II половини XX – початку XXI ст.» у зв'язку з активним запровадження в освітній процес мультимедійних технологій.

Слово «лекція» (від лат. *lectio*) означає читання. Історично склавшись як спосіб передачі готових знань студентам через монологічну форму спілкування, лекція під впливом новітніх технологій не може залишатися традиційною, суто інформаційною. Сучасні науковці доводять переваги лекції щодо інших організаційних форм навчання, розглядають її як методологічну та організаційну основу для всіх навчальних занять, у тому числі самостійних (методологічна, тому що вводить студента в науку взагалі, надає навчальному курсові концептуальності; організаційна, тому що всі інші форми навчальних занять інакше «зав'язані» на лекції, найчастіше логічно йдуть за нею, спираються на неї змістовно і тематично) [5].

В умовах сьогодення викладачі закладів вищої освіти все частіше використовують іншу форму лекції контекстного типу - лекцію-візуалізацію. Лекція-візуалізація - є результатом пошуку нових можливостей реалізації відомого в дидактиці принципу наочності, зміст якого також змінюється в ході розвитку психолого-педагогічної науки, форм і методів активного навчання [6]. Створення мультимедійної презентації передбачає зображення на основному екрані ілюстративного матеріалу лекції у вигляді слайдів, відеоматеріалів, які повністю розкривають тему даної лекції.

Про більш високу ефективність такого виду подачі інформації можуть свідчити дослідження Едгара Дейла. Відомий американський педагог ще наприкінці 60-х рр. минулого століття провів дослідження щодо здібностей відновлювати отриману інформацію. Результати показали, що через два тижні в пам'яті зазвичай залишається лише 10 % від прочитаного, 20 % від почутого, 30 % від побаченого. А якщо взяти поєднання почутого і побаченого, то цей показник сягає 50 % інформації [1, с. 104].

Також вважається, що поєднання різних видів наочності є ще більш результативним. Саме тому, при викладанні лекційного курсу «Історія країн Центрально-Східної Європи II половини ХХ – початку ХХІ ст.» крім мультимедійних презентацій, ми активно використовуємо відео фрагменти. Такий підхід щодо викладу навчального матеріалу, на нашу думку, інтенсифікує процес навчання, робить його більш цікавим та ефективним для здобувачів вищої освіти.

Відеоматеріали, які безпосередньо стосуються історії країн Центрально-Східної Європи другої половини ХІХ – початку ХХ ст., можна взяти з доступних інтернет-ресурсів. Їх вибір напряму залежить від тематики заняття. Так, наприклад, розглядаючи події «Празької весни 1968 р.» доцільно подивитися документальний фільм «Vesna68», в якому крім хронології подій містяться також інтерв'ю з активними учасниками [7]. Вивчаючи тему «Соціалістична Югославія», доречно зупинитися на постаті її незмінного лідера Й. Броз Тіто. Каналом «24» знято низку документальних відеоматеріалів про диктаторів ХХ ст., один із сюжетів присвячений саме постаті югославського лідера [8]. Також цікавими є інтерв'ю з політичними лідерами тієї доби. Так, з інтерв'ю з Т. Живковим можна дізнатися багато корисної інформації стосовно розвитку Болгарії в означений період з точки зору її політичного лідера, а також про відносини між Болгарією і СРСР [9].

Необхідно також звернути увагу і на певні вимоги щодо використання відео. Основна вимога це його тривалість. Відео має бути коротким (від 6 до 9 хв.): вчені з'ясували, що в середньому неперервність взаємодій із відео тривалістю меншою за шість хвилин, були майже стовідсотковими [2, с. 27]. Більш тривалі за часом відео можна порадити здобувачам вищої освіти для самостійного перегляду та опрацювання.

Таким чином, в сучасних умовах роль лекції зовсім не знижується, а навіть зростає, а разом зростають і вимоги до неї. Вона повинна бути більш багатофункціональною, повніше виконувати всі провідні функції навчання здобувачів вищої освіти, орієнтуватися на їх запити та новітні технології.

Список використаних джерел та літератури

1. Бугайчук К.Л. Теоретичні та практичні аспекти створення і використання відео при проектуванні дистанційних курсів. *Дистанційне навчання: старт із сьогодні в майбутнє: зб. наук.-метод. пр. I Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14-15 трав. 2015 р.)*. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2015. С. 103–108.
2. Дутко О.М., Лебідь І. Ю. Проблеми та особливості проведення лекції в умовах дистанційного навчання. *Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць*. 2021. Вип. 30. С. 19–32.
3. Каплінський В.В. *Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник*. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
4. Козлова Г.М. *Методика викладання у вищій школі*. Одеса: ОНЕУ, 2014. 200 с.
5. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. *Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник*. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.
6. *Методика викладання у вищій школі. – навчальні матеріали онлайн - URL: https://pidru4niki.com/88903/pedagogika/metodika_vikladannya_u_visc_hiy_shkoli* (дата звернення: 14.11.2021).
7. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ErTcPRg71f8>
8. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WvnZWSL9djU>
9. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=i7zKDzA18Nw>